

Nordre Follo
kommune

**Vannkvalitetssensorer i bekker:
Varsling, beregningsgrunnlag og bedre forståelse av
utslippsmekanismer til vassdrag**

Randi Aamodt,
Rådgiver vann og avløp/klima og miljø

Tre urbanydrologiske målestasjoner fra juni 2020: Måle vannføring og vannkvalitet *kontinuerlig og lenge*

Samarbeid med NVE i «Naturfareforum»
Tre år fra sommer 2020, tre nye år fra 2023
Sterkt redusert pris – felles nytte

- Vannføring
- Temperatur
- Turbiditet
- Ledningsevne
- Ammonium
- Nitrat:
kjemisk sensor

Vannføring: Både langsiktige trenger og brå endringer. Kalibrering av modeller av overvannsnettet. NVE mest interessert i *trender*. Kommunen ved VA er interessert i alt.

Vannkvalitet:

- 1. Varsling** om utslipp fra spillvannsnettet til bekker – langsomme endringer og brå hendelser.
- 2. Proxy-sensorer** for parametere man ikke pr. i dag kan måle kontinuerlig, spesielt total fosfor, fosfat og total nitrogen.
- 3. Beregning** av utslippsmengder til bekkene.
- 4. Kalibrering** av overvannsmodell for simulering av forurensningsutslipp over en lengre tidsperiode, ett eller flere år.

Aqua Troll multiparameter sonde

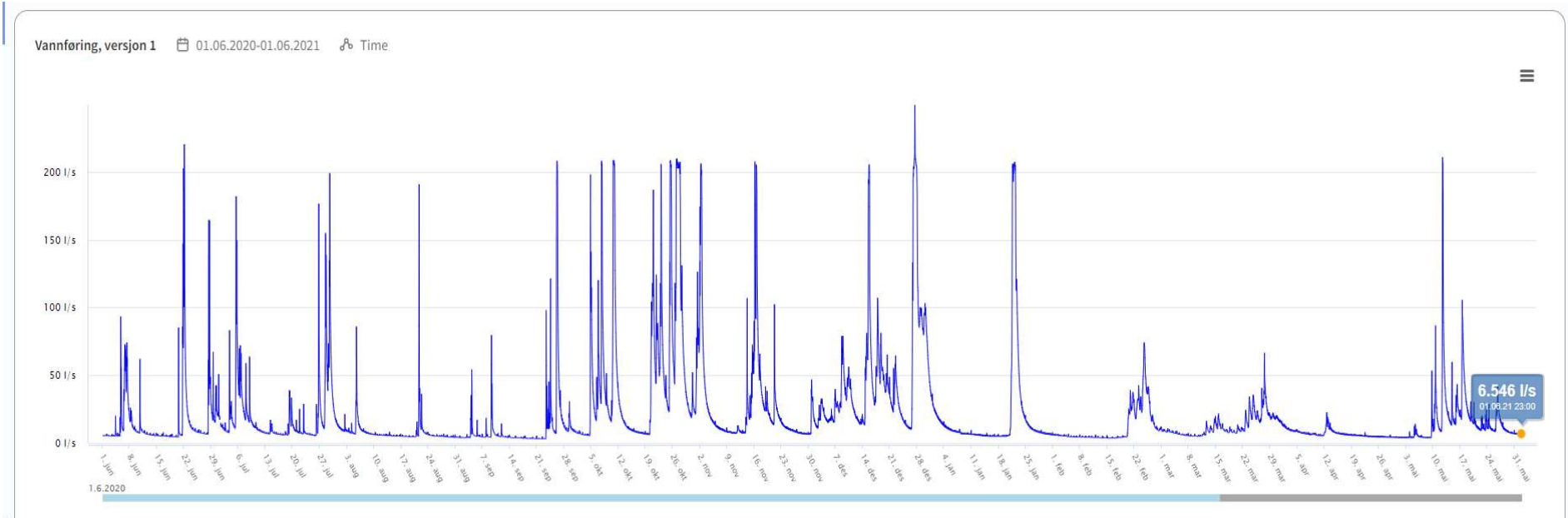
Turbiditet
Temperatur
Ledningsevne
Nitrat

Fra mai 2021: Ammonium

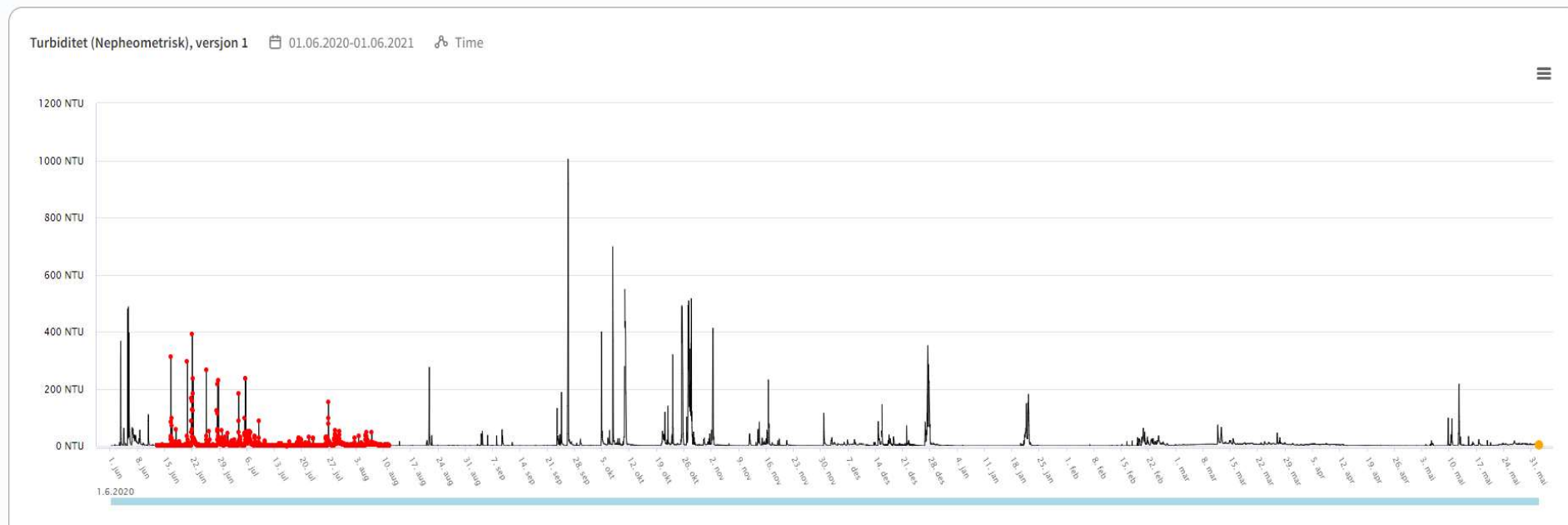

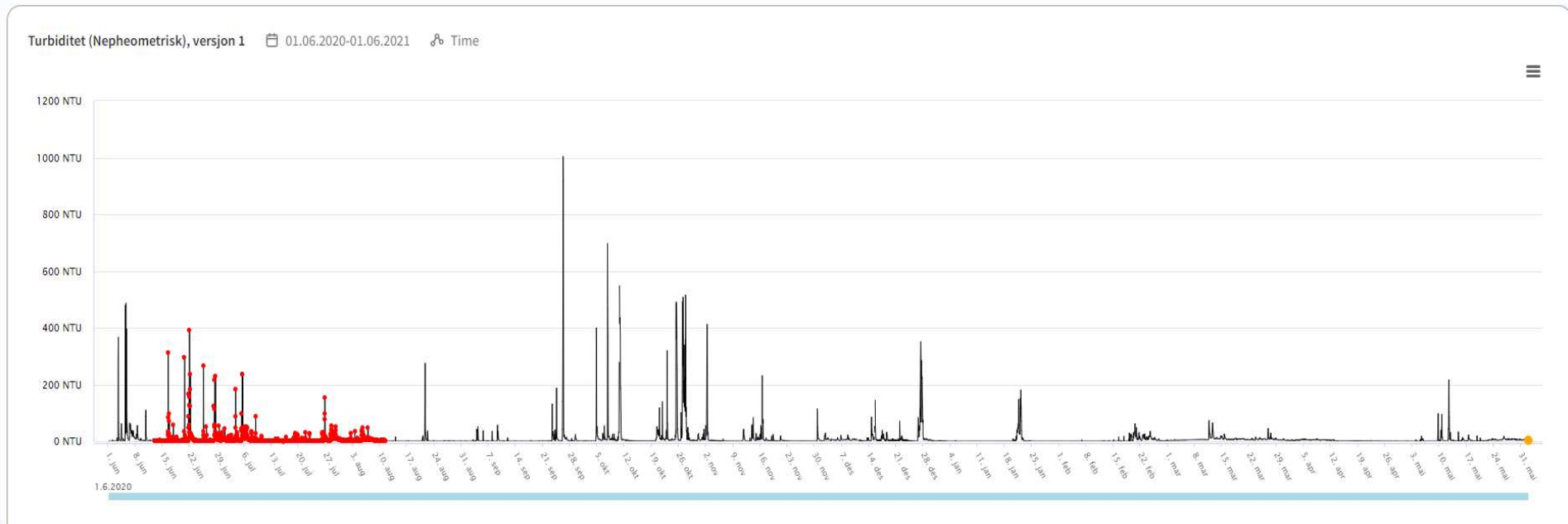
Nordre Follo
kommune

Skredderstubekken juni 2020-juni 2021

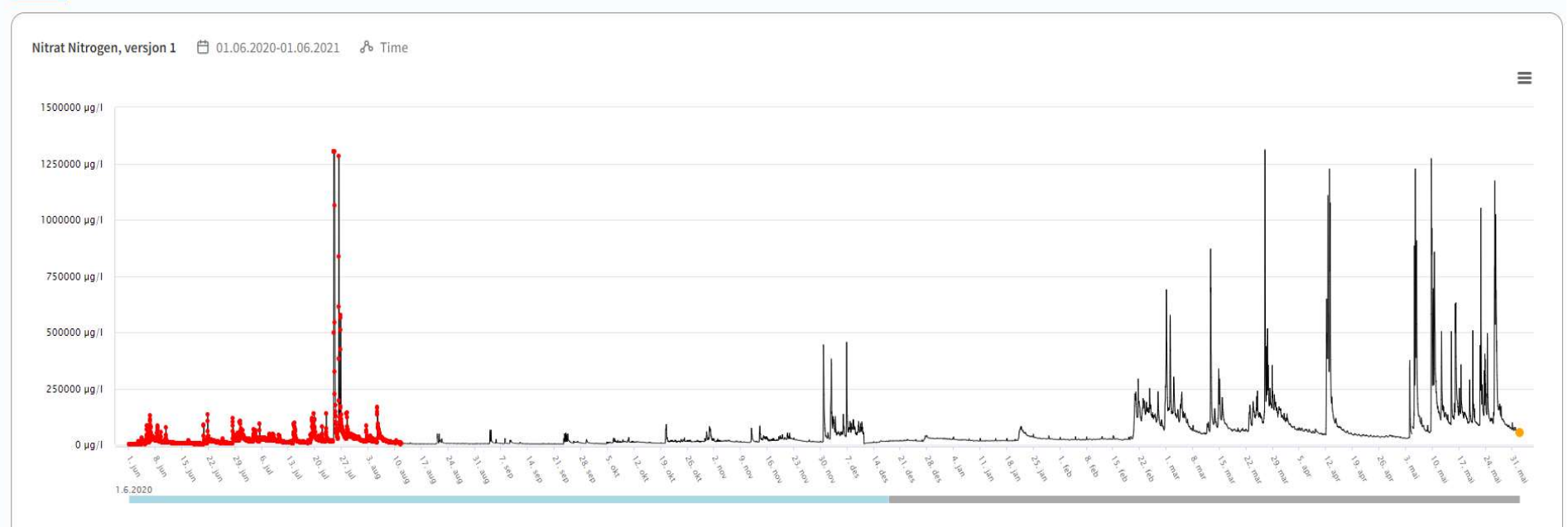

Lærepenge: Turbiditeten er høyest når vannføringen er størst – stort sett

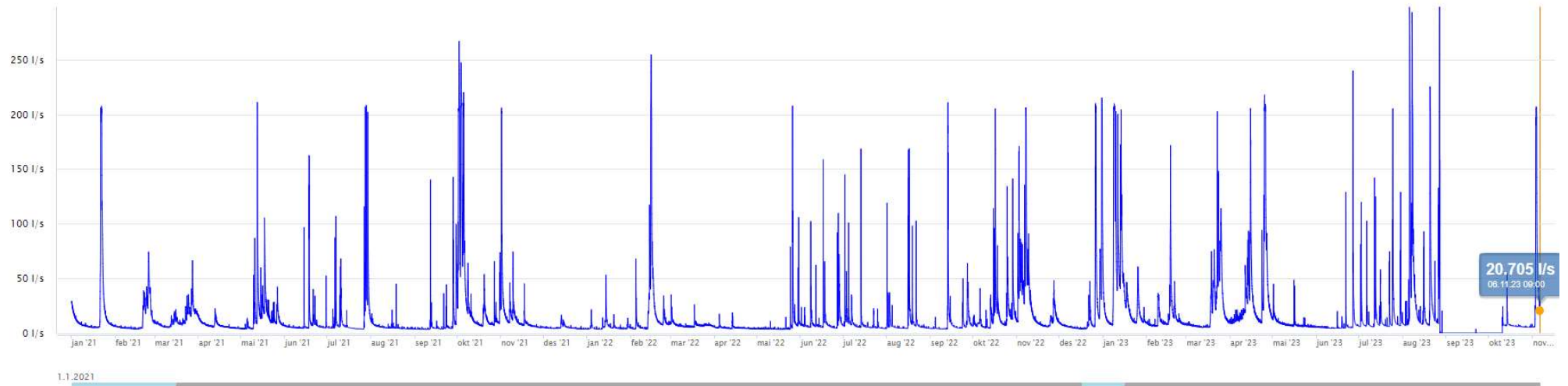

Ikke samsvar mellom høy turbiditet og høy nitrat. Turbiditet måler verdier riktig, nitrat helt galt

Varsling: Eksempel Skredderstubekken

Vannføring, versjon 1 01.01.2021-06.11.2023 Time

Vannføring ^

GRAF TABELL

ENDRE VISNING LAST NED SOM CSV FAVORITT

Vannføring, versjon 1 01.08-06.11.2023 Som målt

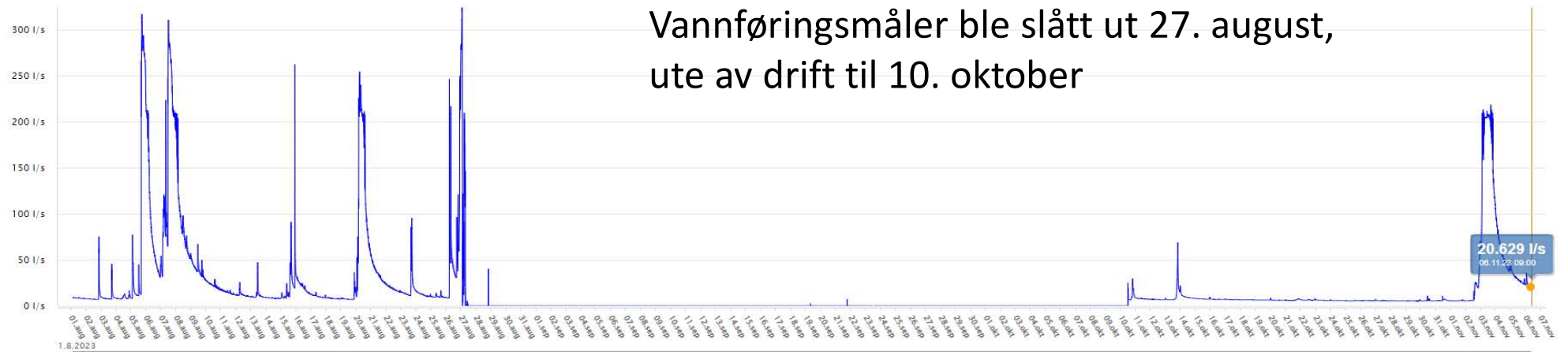
Skredderstubekken - Turbiditet

Vannføring ^

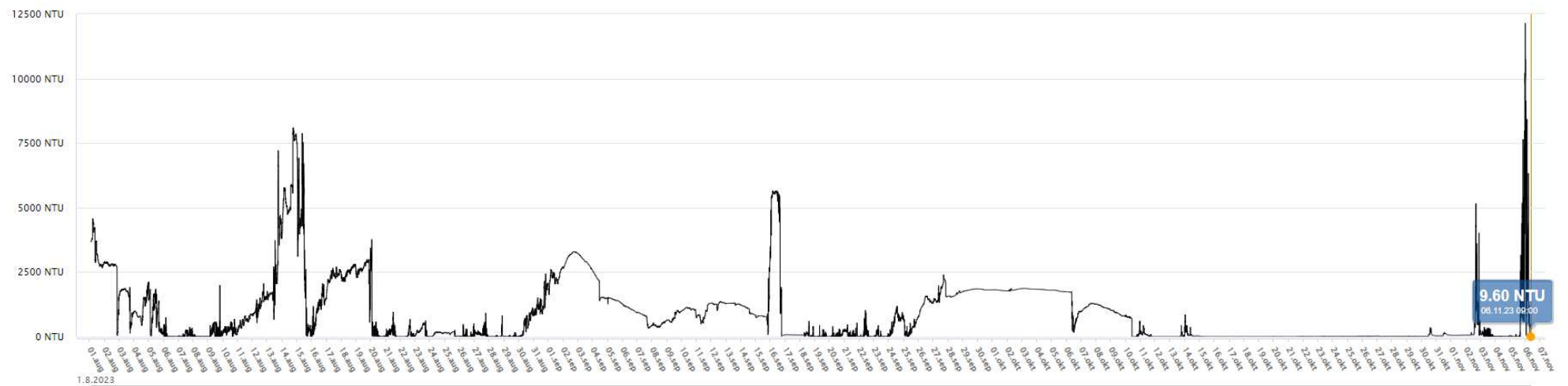
GRAF TABELL

[ENDRE VISNING](#) [LAST NED SOM CSV](#) [FAVORITT](#)

Vannføring, versjon 1 📅 01.08-06.11.2023 🔊 Som målt

Turbiditet (Nepheometrisk), versjon 1 📅 01.08-06.11.2023 🔊 Som målt

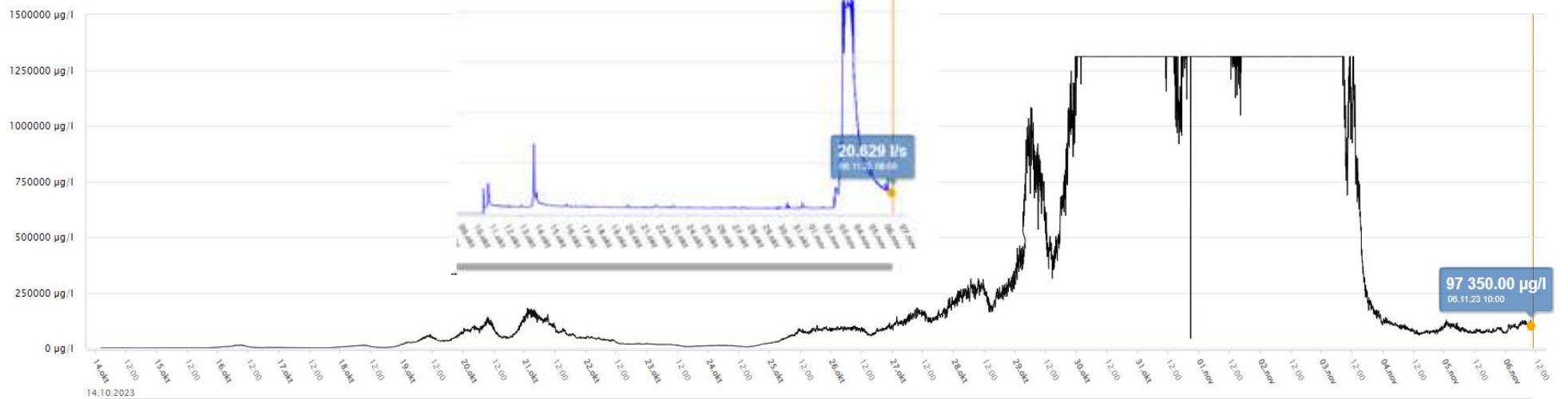

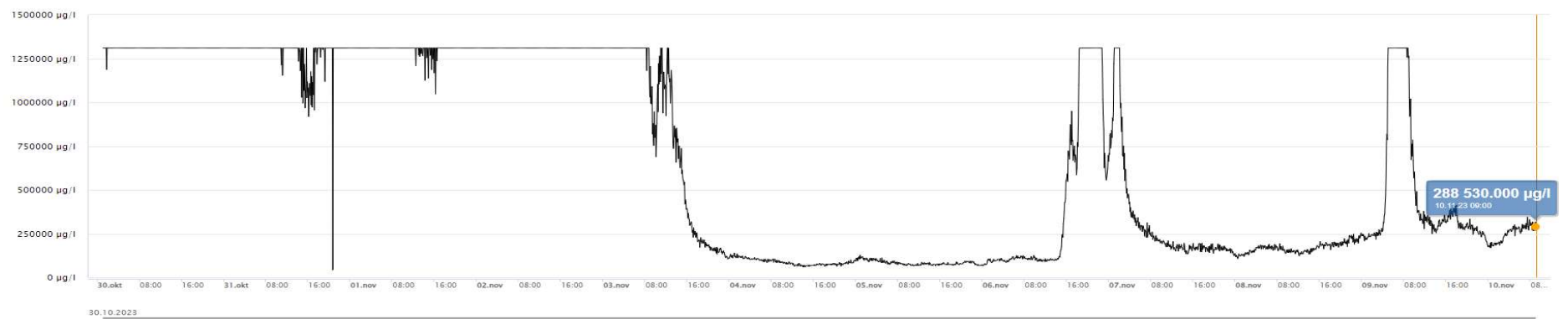
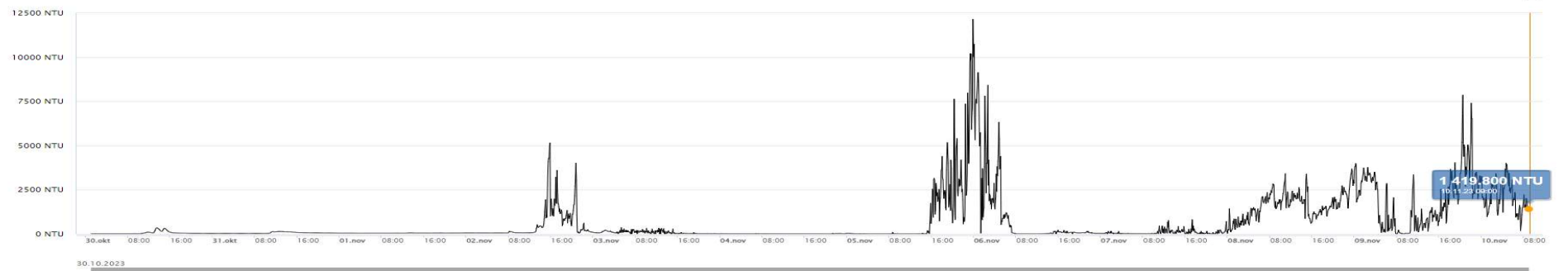
Skredderstubekken - Ammonium

Ammon Nitrogen, versjon 1 01.10-09.10.2023 Som målt

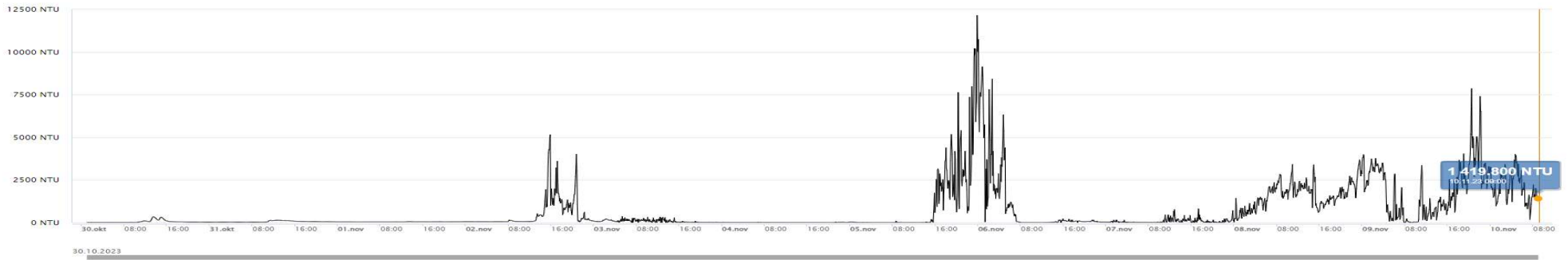

Ammon Nitrogen, versjon 1 14.10-06.11.2023 Som målt

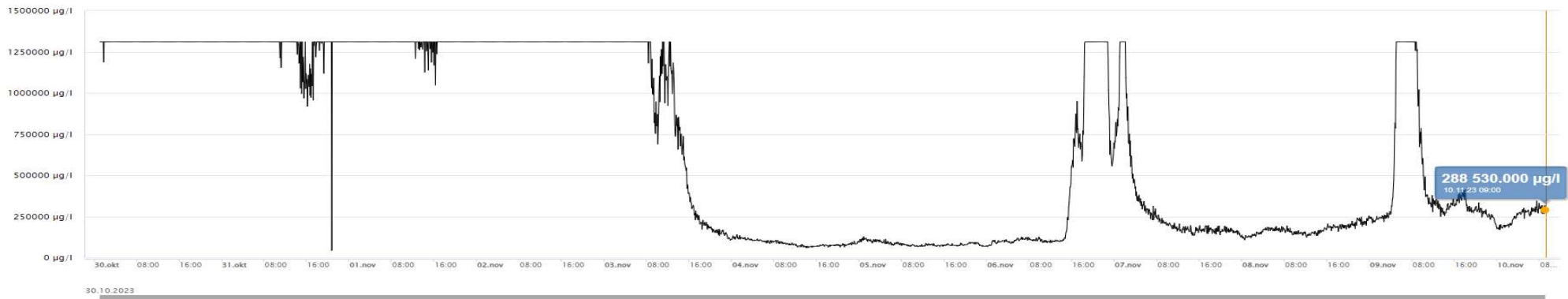

Turbiditet (Nepheometrisk), versjon 1 30.10-10.11.2023 Som målt

Ammon Nitrogen, versjon 1 30.10-10.11.2023 Som målt

Nitrat Nitrogen, versjon 1 30.10-10.11.2023 Som målt

Nordre Follo
kommune

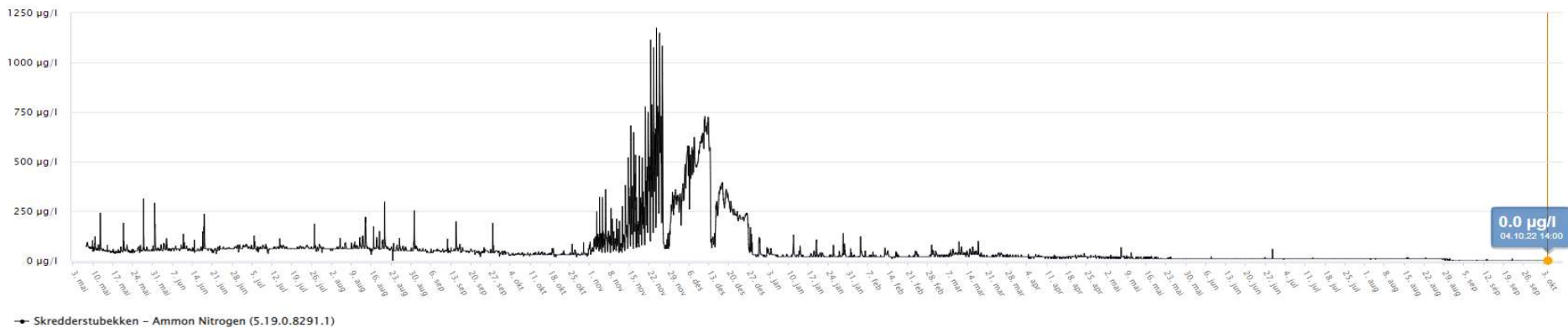

Skredderstubekken – Ammonium november 2021

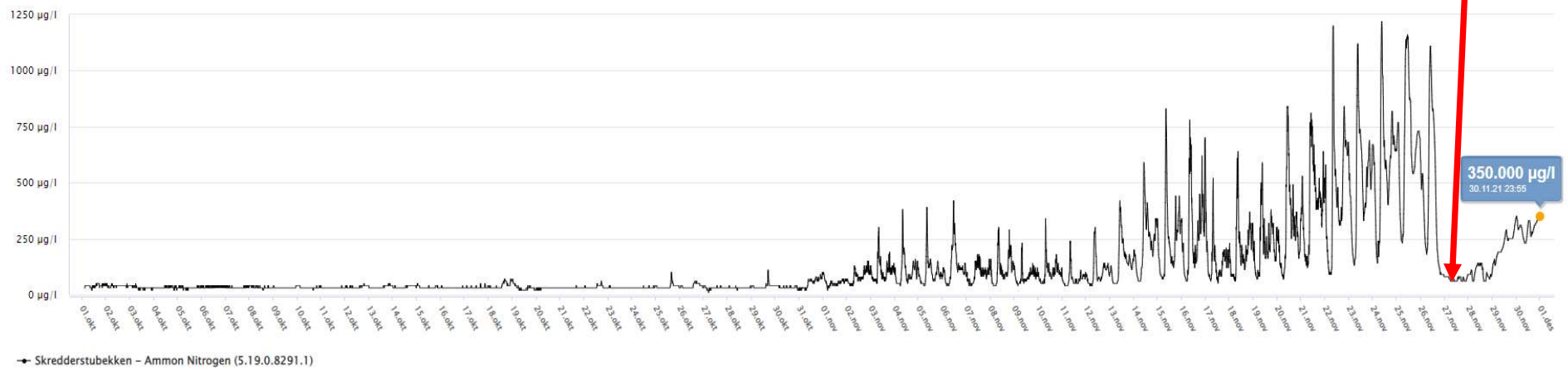
GRAF TABELL

ENDRE VISNING LAST NED SOM CSV FAVORITT

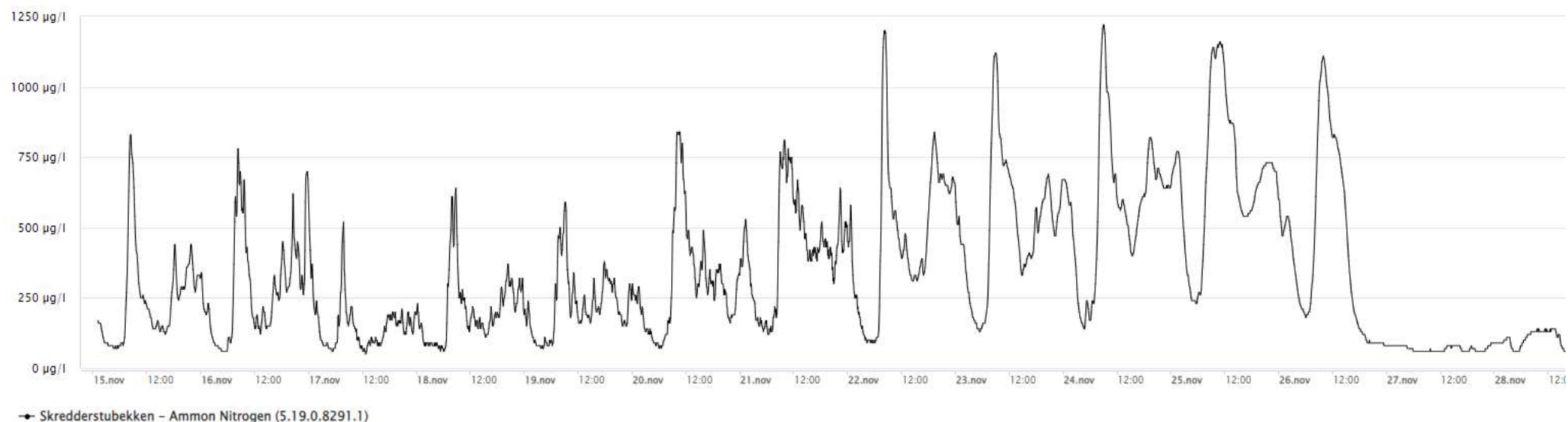
Ammon Nitrogen, versjon 1 01.09.2020-04.10.2022 Time

Ammon Nitrogen, versjon 1 01.10–30.11.2021 Som målt

Propp fjernet

Ma ti ons to fre lø sø ma ti ons to fre

Toppen 1-2 timer forskjøvet lørdag og søndag

Proppen ble funnet og spylt opp 26. november

Skredderstubekken:

Utslipp fra ca. 350 personer.

Mengden ammonium tilsvarte bare døgnmengden fra ca. 100 personer.

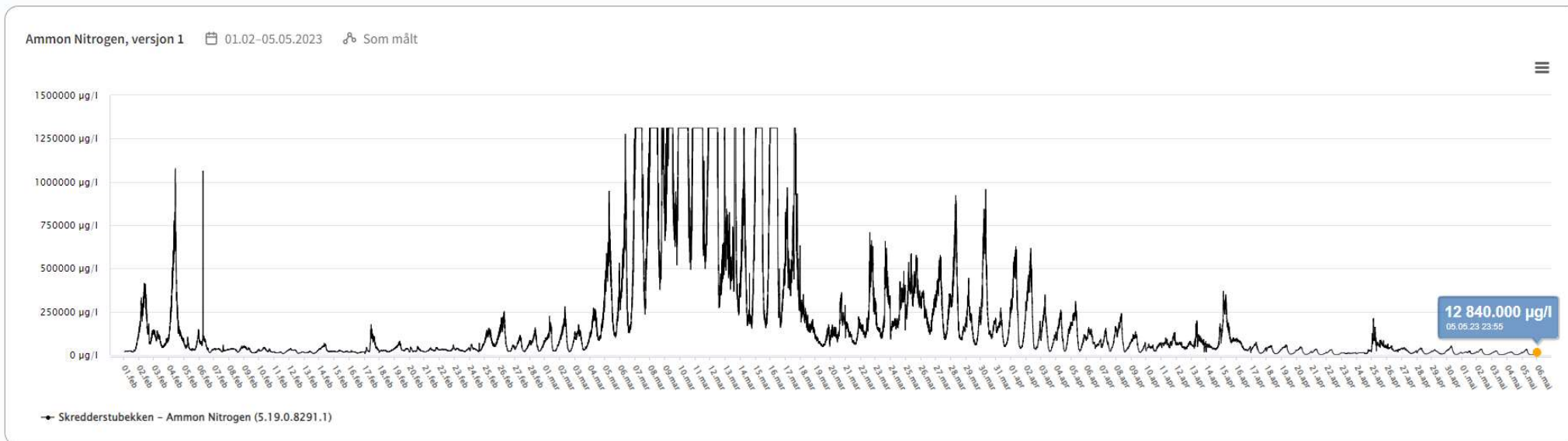
Helt fersk urin – ennå ikke rukket å bli konvertert til ammonium?
Konsentrasjonstid i nedbørfelt = 15 min

Utpendling og skolegang

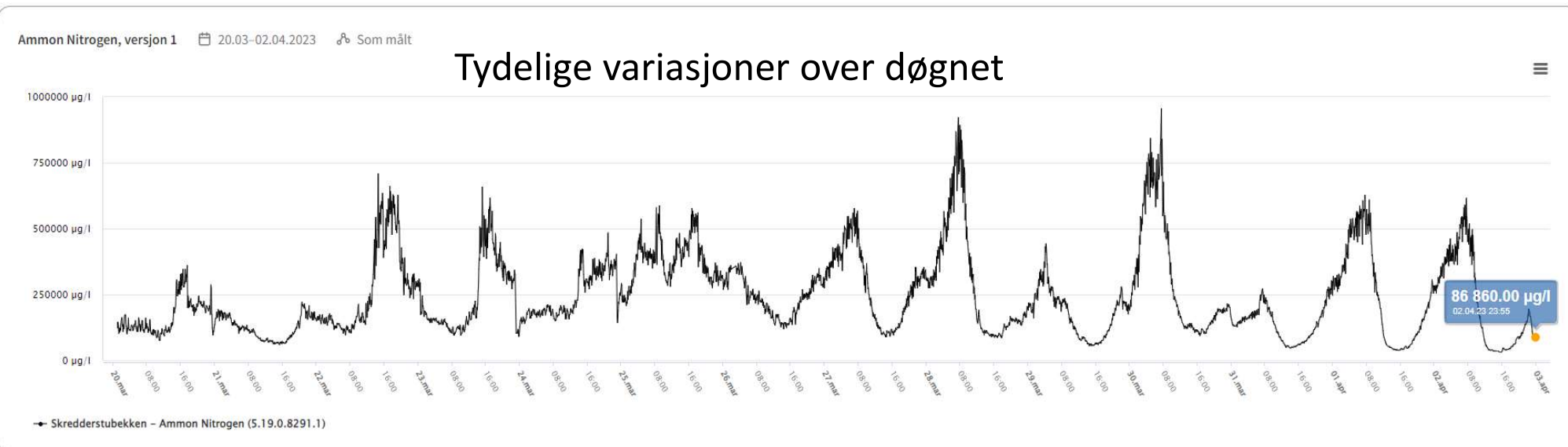

Skredderstubekken våren 2023

Vi fant aldri proppen, den ble antagelig gradvis spylt ut ved to kraftige regnvær i april

Tussebekken september 2022

GRAF TABELL

ENDRE VISNING LAST NED SOM CSV FAVORITT

Turbiditet (Nepheometrisk), versjon 1 19.05.2020-04.10.2022 Døgn

Nitrat Nitrogen, versjon 1 19.05.2020-21.10.2022 Time

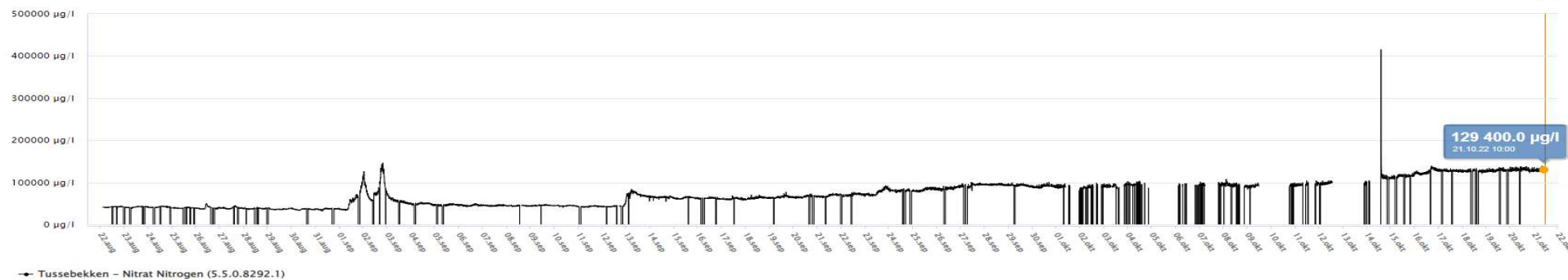

Nordre Follo
kommune

Turbiditet (Nepheometrisk), versjon 1 22.08-04.10.2022 Som målt

Nitrat Nitrogen, versjon 1 22.08-21.10.2022 Som målt

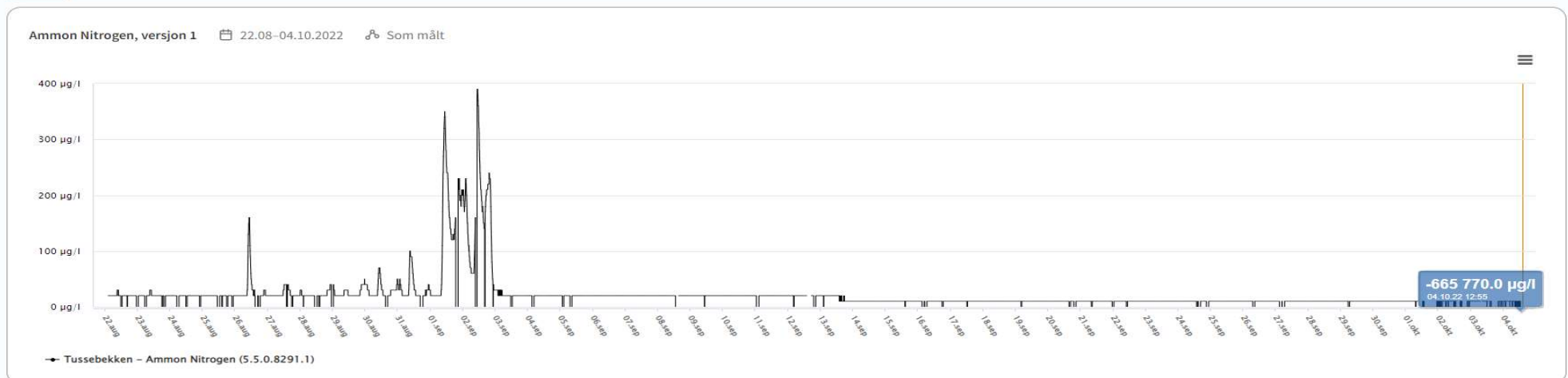

Ammon Nitrogen, versjon 1 22.08-04.10.2022 Som målt

Tussebekken: Utslipp fra *ett* hus
Høy turbiditet, høy «nitrat», svært
lav ammonium etter en kort,
kraftig topp (da spylingslokket
hoppet av på grunn av trykket.

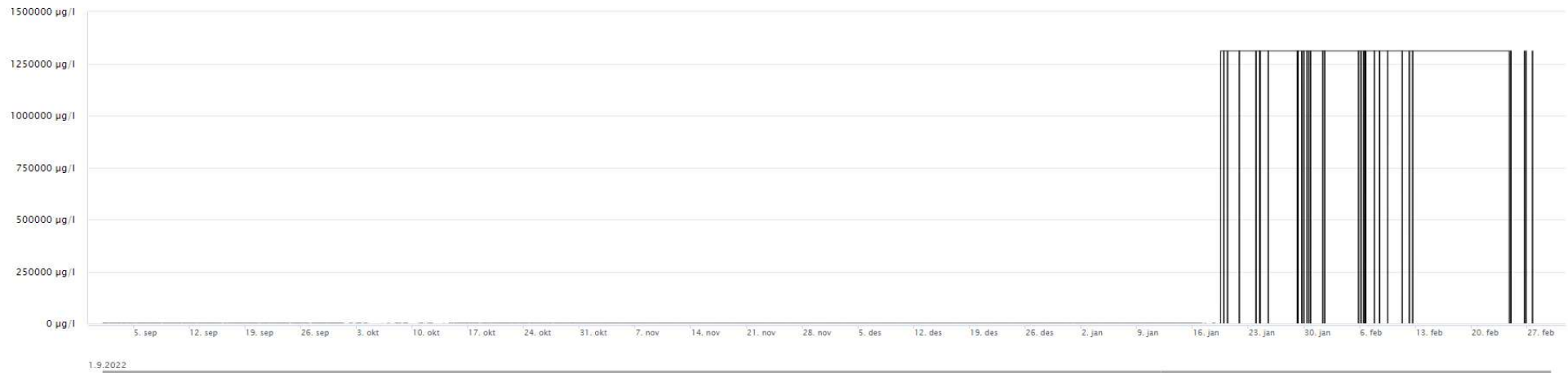

Tussebekken høst 2022 og vinter 2023

Turbiditet (Nepheometrisk), versjon 1 01.09.2022-01.03.2023 Som målt

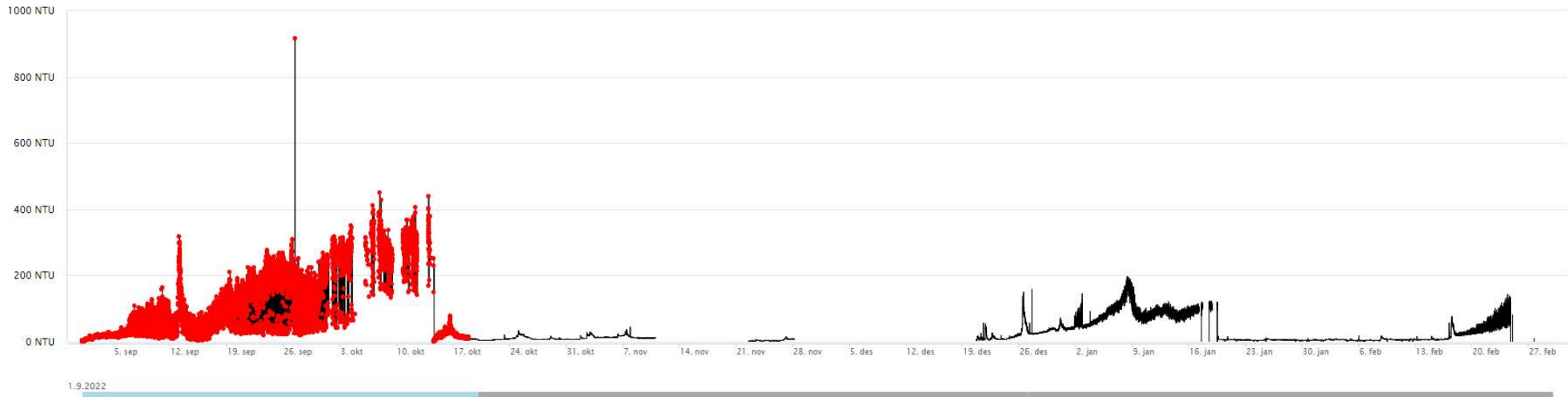

Ammon Nitrogen, versjon 1 01.09.2022-01.03.2023 Som målt

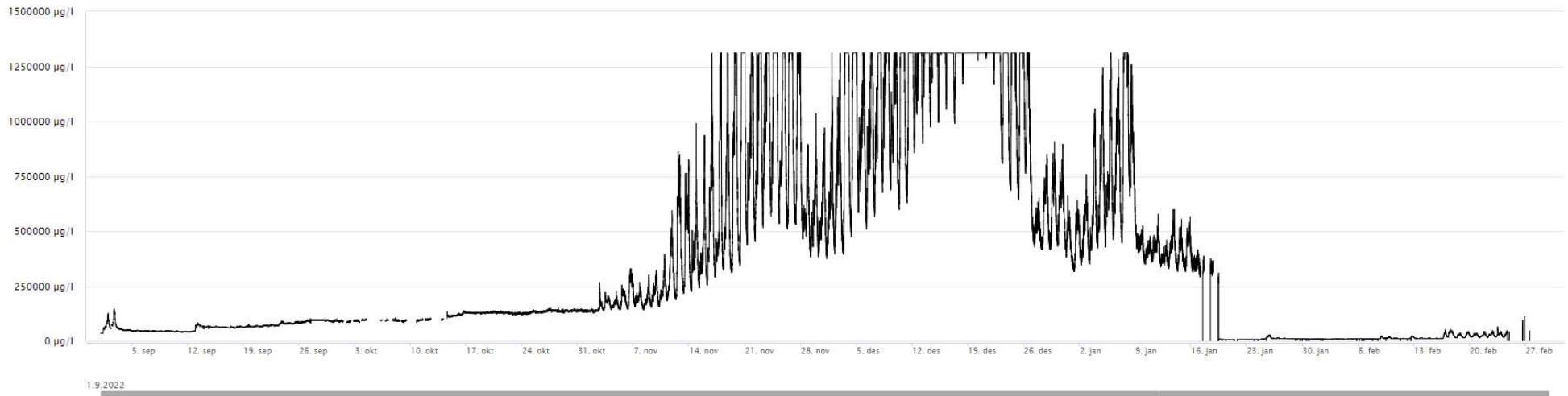

Nordre Follo
kommune

Turbiditet (Nepheometrisk), versjon 1 01.09.2022-01.03.2023 Som målt

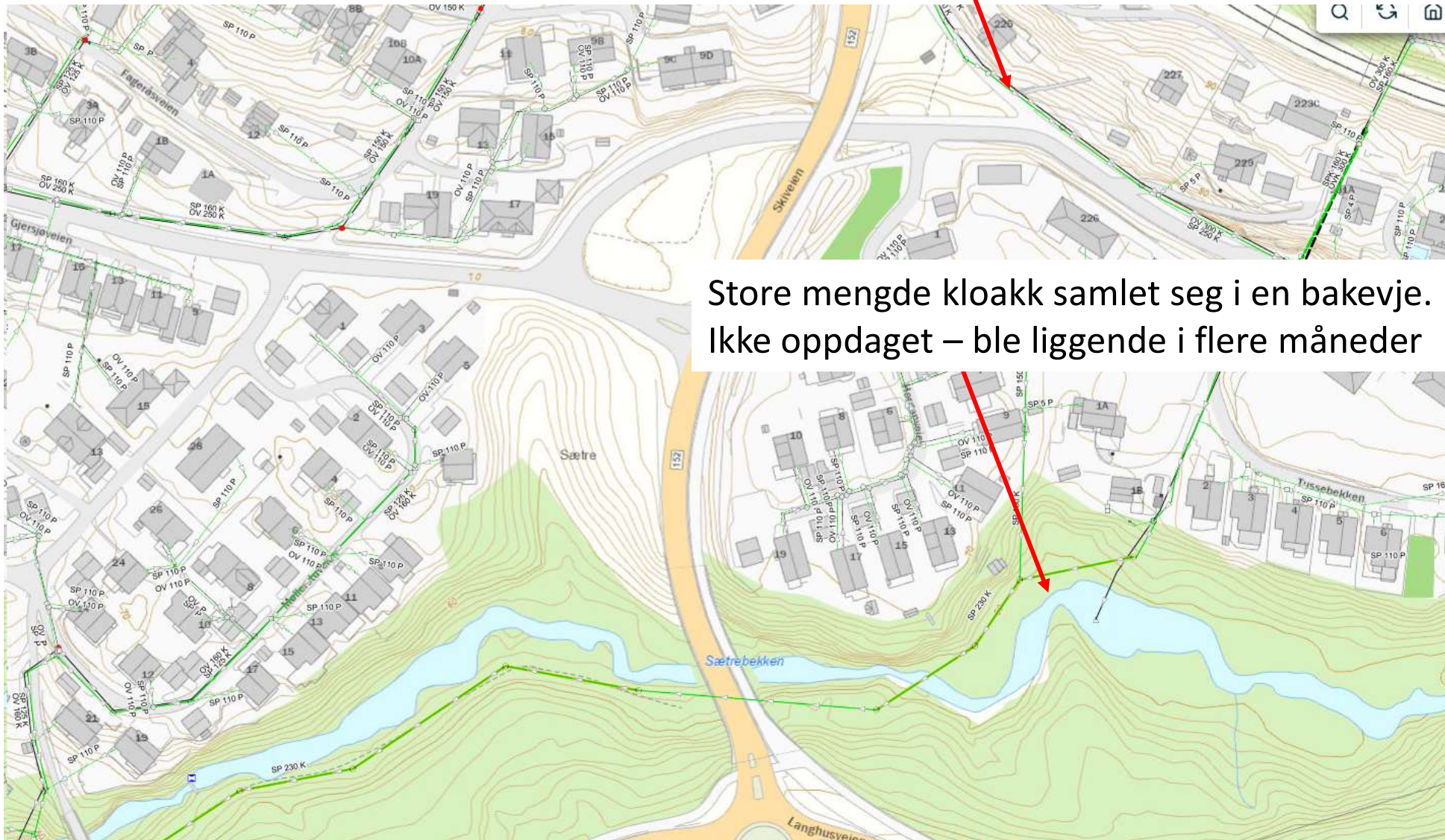
Nitrat Nitrogen, versjon 1 01.09.2022-01.03.2023 Som målt

Nordre Follo
kommune

Helt tett spillvannsledning

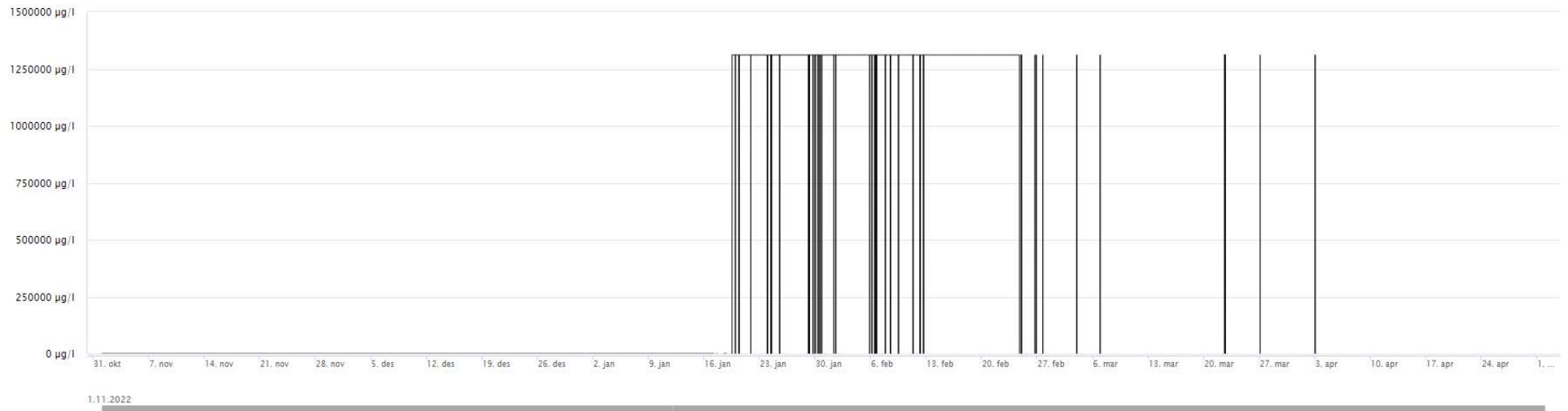

Store mengde kloakk samlet seg i en bakevje. Ikke oppdaget – ble liggende i flere måneder

Nordre Follo
kommune

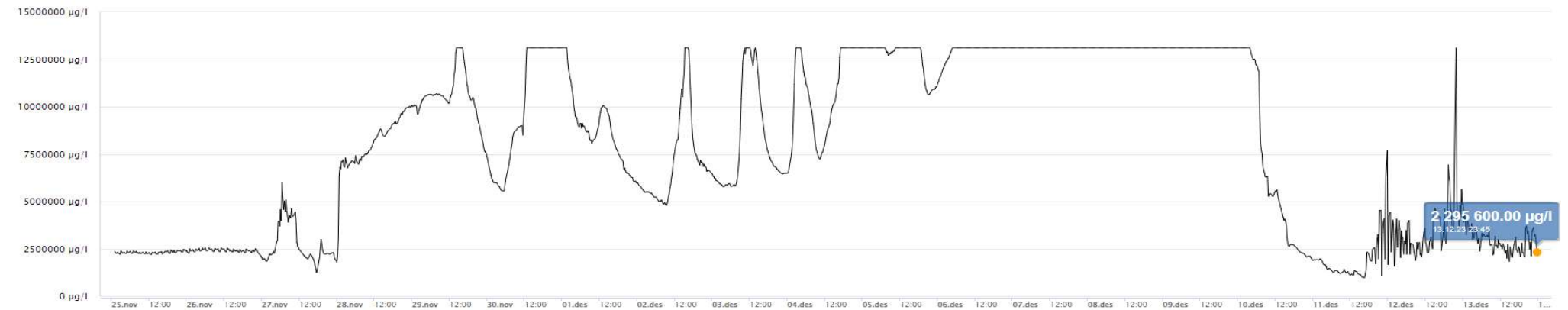

Greverudbekken – sannsynlig kloakkutslipp desember 2023

Ammon Nitrogen, versjon 1 25.11–13.12.2023 Som målt

Nitrat Nitrogen, versjon 1 25.11–13.12.2023 Som målt

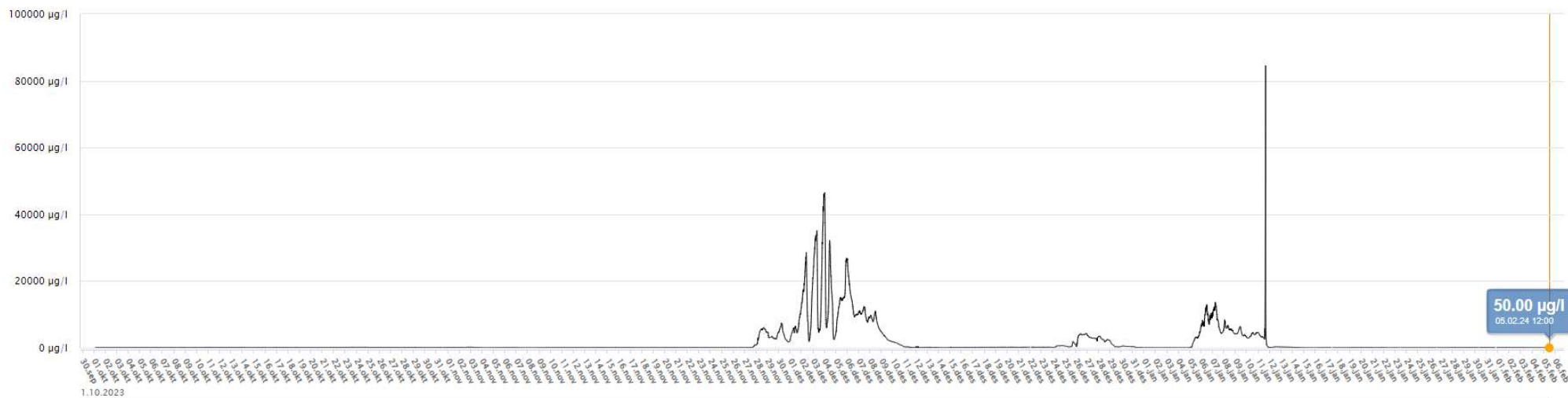

Irbitidet (Nepheometrisk), versjon 1 25.11–13.12.2023 Som målt

Greverudbekken – stort sett bra på ammonium – enkelthendelser

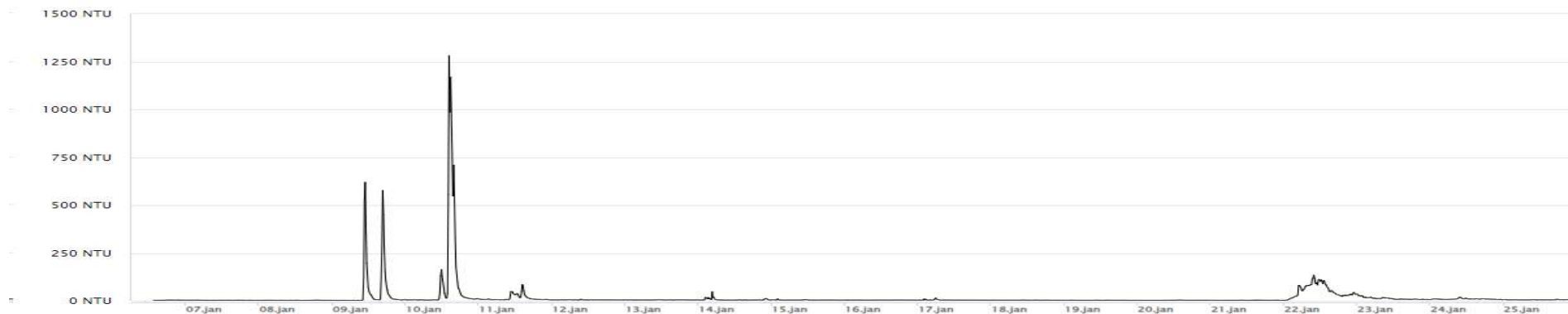
Ammonium Nitrogen, versjon 1 01.10.2023-05.02.2024 Som målt

Nordre Follo
kommune

Tussebekken – stort utslipp av fyringsolje 22. januar 2024

Turbiditet (Nepheometrisk), versjon 1 Siste måned Som målt

Nitrat Nitrogen, versjon 1 Siste måned Som målt

6.1.2024

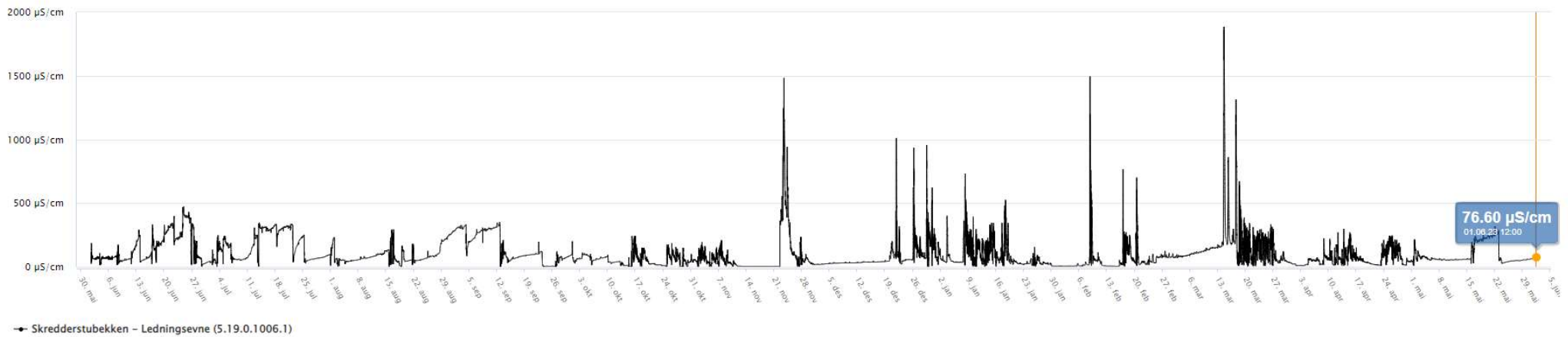
Nordre Follo
kommune

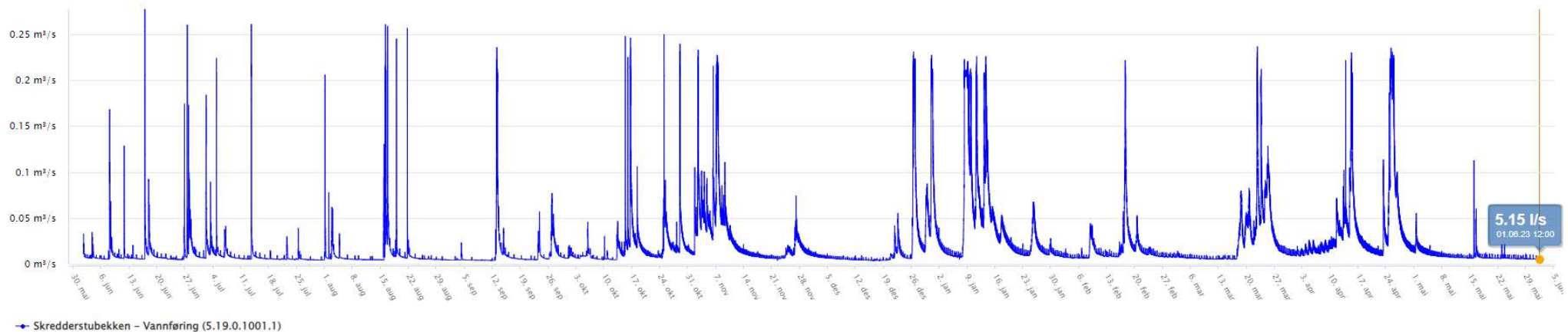
Ledningsevne – ikke så god for bekkevann

Salting om vinteren er ganske dominerende. Utspyling av nedbør/smelting. Mange andre kilder til ioner. Bare varsling ved *store* spillvannsutlipp

Ledningsevne, versjon 1 Siste år Som målt

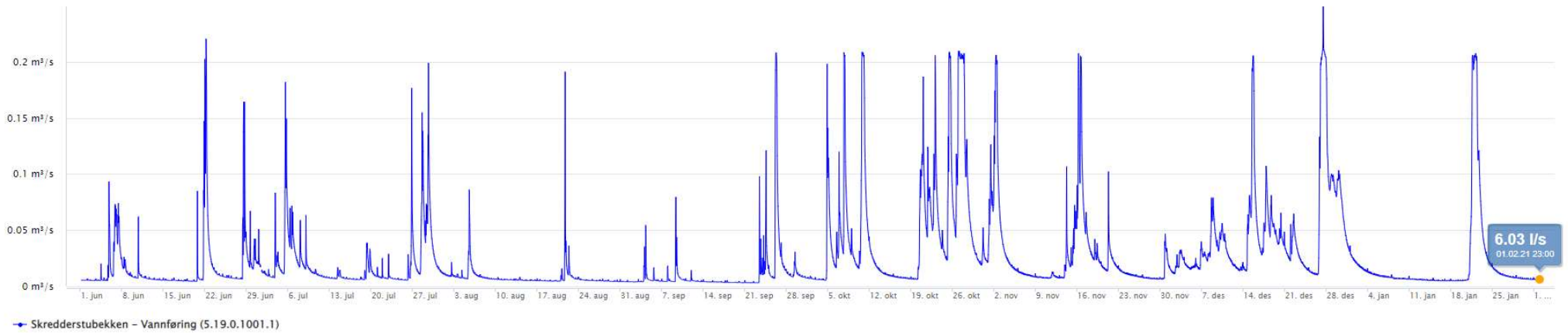

Vannføring, versjon 1 Siste år Som målt

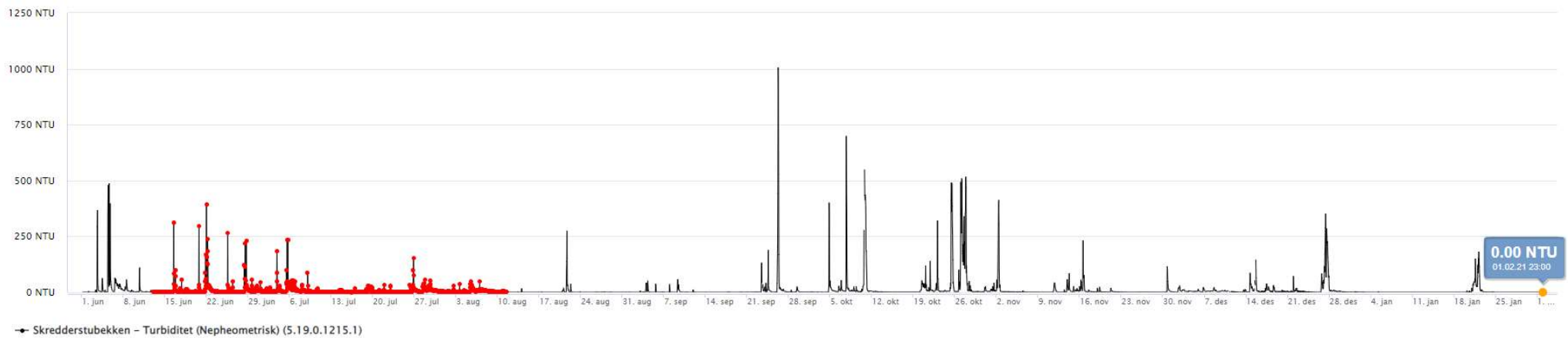

Turbiditet – en god start, men...

Vannføring, versjon 1 01.06.2020-01.02.2021 Time

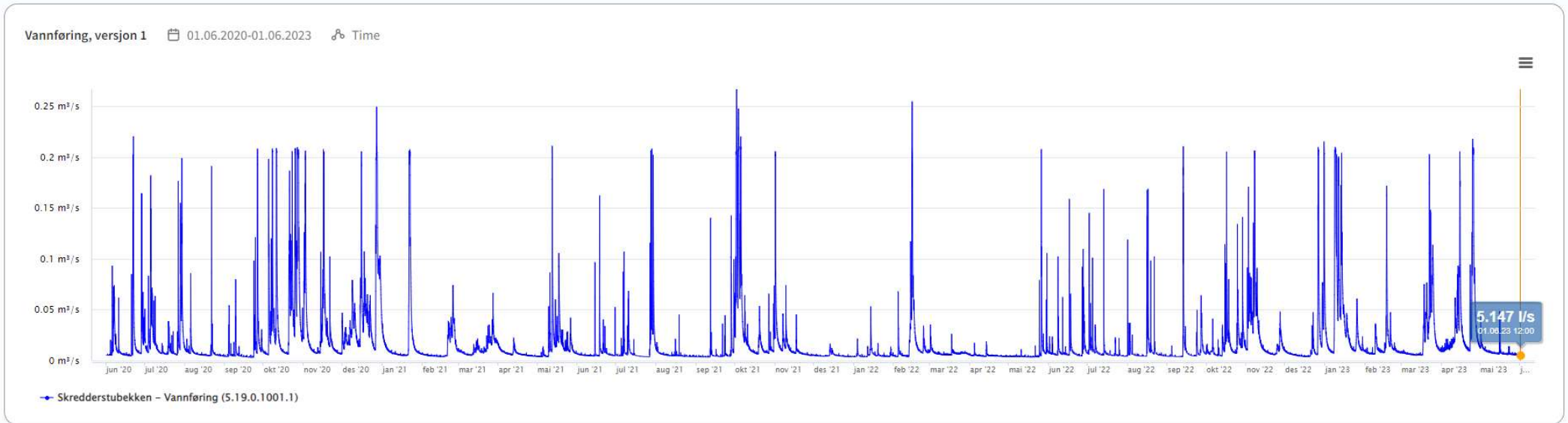
Turbiditet (Nepheometrisk), versjon 1 01.06.2020-01.02.2021 Time

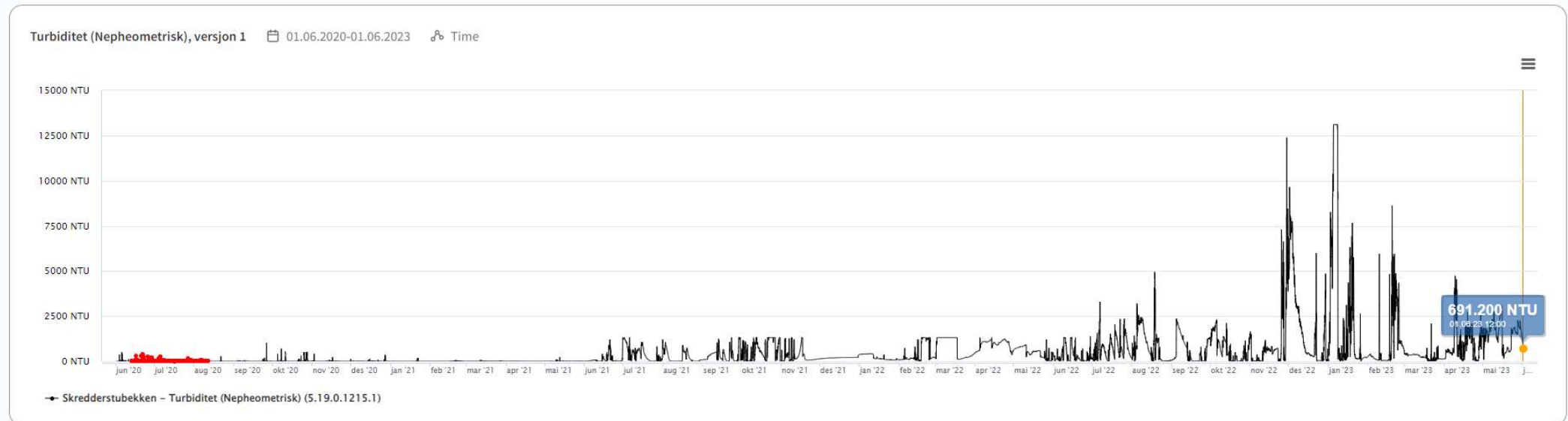
Nordre Follo
kommune

Etter hvert langvarige topper.

Feilkilde: Vann blir stående inne i målerøret som sonden er plassert i.

Dette *kan* også avspeile et reelt problem – gradvis tilstopping av SP og/eller OV-ledninger

Proxy-sensorer i bekkevann

Proxy-sensorer er ganske etablert i spillvann og på renseanlegg: Guard og Doscon blant annet.

Spillvann har store variasjoner over døgnet, både i vannmengder og i konsentrasjoner.

Slik er det stort sett ikke i bekker. Der er det variasjon, men over lange tidsperioder. Store, brå utslag er vanskelige å treffe til lab-prøver.

Tussebekken august 2023

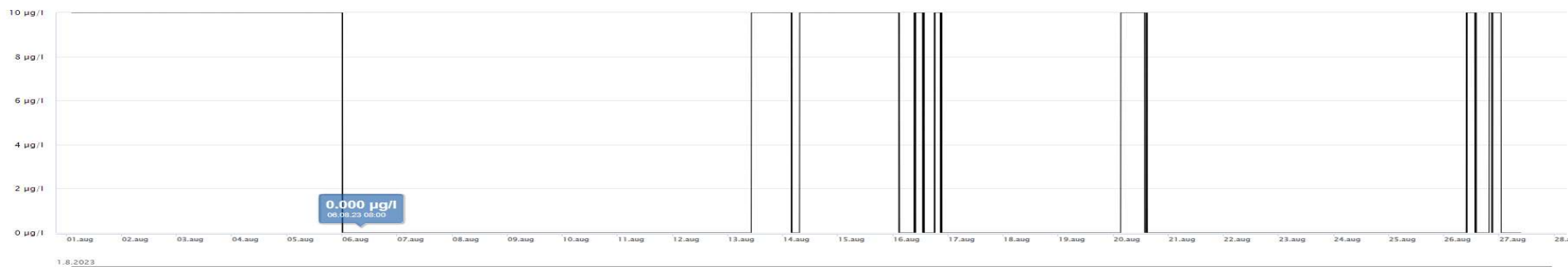
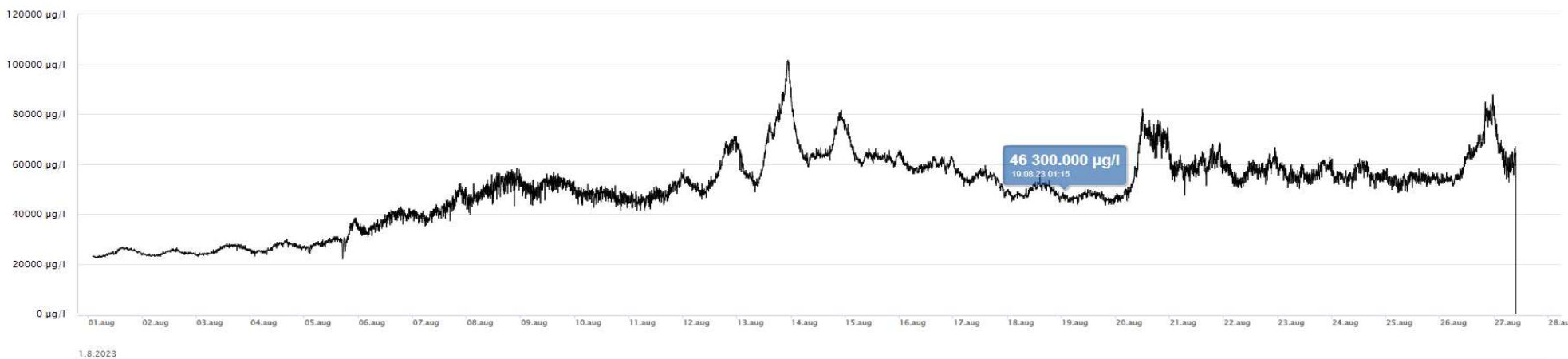
Da hadde vi et kjent, stort pågående spillvannsutslipp.

Automatisk prøvetaker 17. august 2023 kl. 8:15 til 19:45 i Tussebekken

En spillvannsledning var helt tett etter Hans 1 og 2 og på grunn av strømpe-materiale som var mistet av en entreprenør

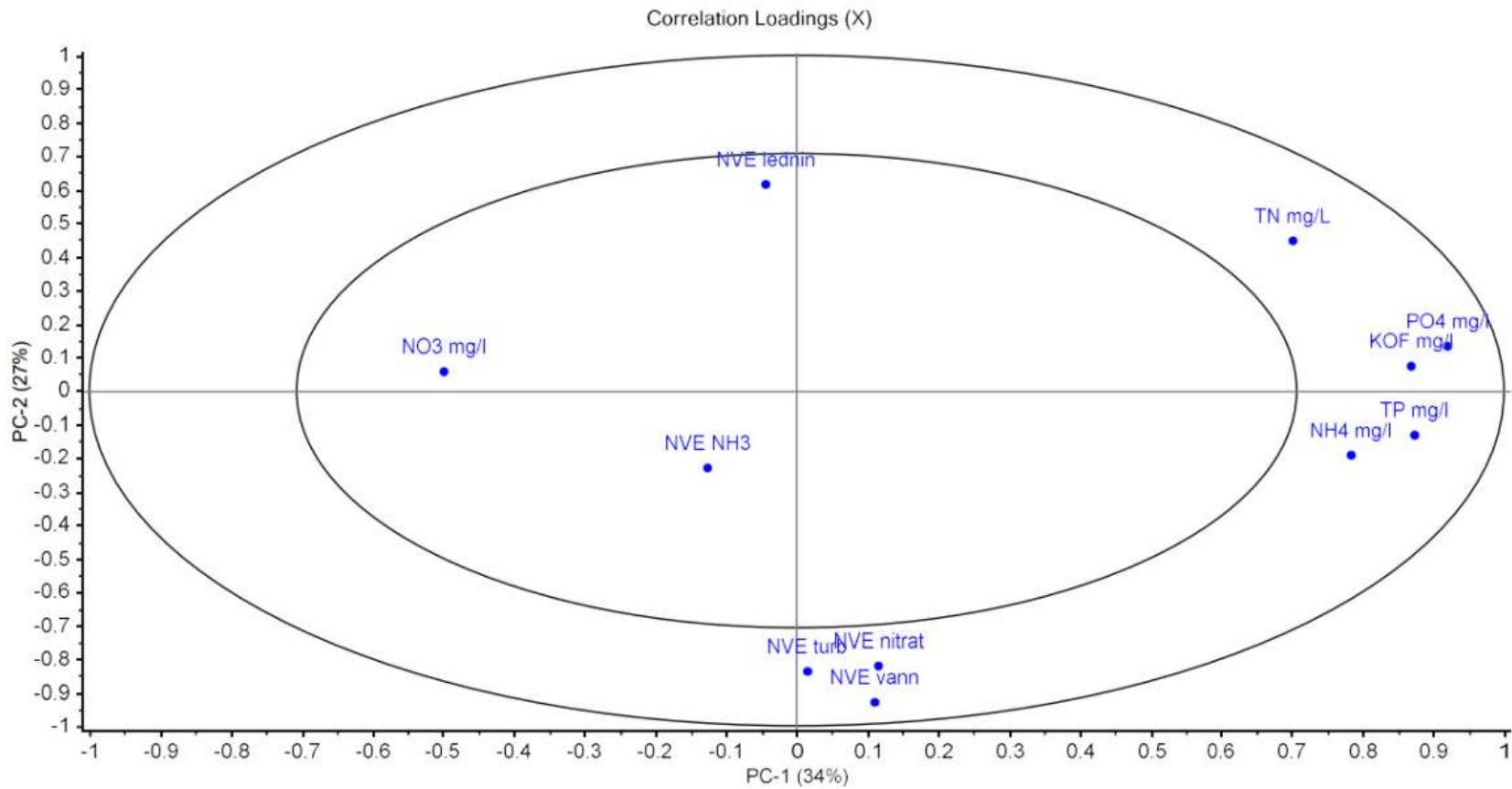
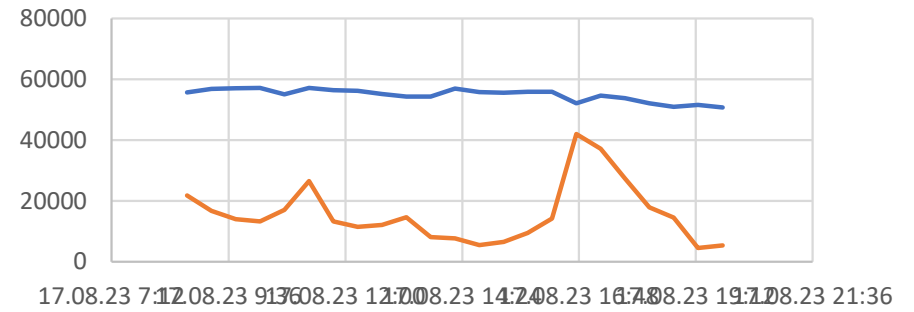

24 målinger

Nitratsensor og total fosfor

Kan turbiditet- og nitratsensorer brukes som «proxy»-sensorer for fosfor, total P og total N?

- NIVA-målinger i Oppegård 2003-2015: Turbiditet er høyt korrelert med total fosfor og fosfat, men bare når det regner
- Det finnes ikke noen sensor som måler fosfor og total nitrogen
- Nitrat-sensoren slår ut ved definerte spillvannsutslipp, og på urin og avføring
- Ammonium ligger på veldig lavt nivå når det ikke er utslipp av **ferskt** spillvann til bekk, og den egner seg da neppe som proxy-sensor i overvann.
- Alle tre sensorer er antagelig egnet som proxy-sensorer i **spillvann**. (turbiditet er allerede etablert som det)

Kan turbiditet- og nitratsensorer brukes for å varsle om andre typer utslipp enn spillvann?

Nitratsensoren slo ganske kraftig ut på fyringsolje, turbiditetssensoren ikke så mye, men tydelig.

Kan sensorene brukes til å varsle om andre typer utslipp enn kloakk?

Nordre Follo har siden 2020 hatt to episoder med store utslipp av olje fra et næringsområde til bekker, badevann og drikkevann.

Fra sensorer og proxy-sensorer til modellering og beregning av utslipp av fosfor, nitrogen, KOF (og BOF?) over lange tidsperioder

Hvis vi kan bruke sensorer som proxy-sensorer for fosfor, nitrogen, BOF og KOF (og E.coli?) i bekker, kan vi bruke resultatene fra tre år til å modellere forurensningstransport ved å bruke hydraulisk modell for overvannsnett, som vi har for flere nedbørfelt.

Kan kombineres med utslippsberegninger fra spillvannsnett, også fra hydraulisk modell.

En sensor kan være nok, i tillegg til vannføring og jevnlig prøver til laboratorieanalyse.

Innovasjonsprosjekt Clean Urban Water starter nå – det vil gå inn i disse problemstillingene.

